

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Ambrosii Calepini Dictionarivm Vndecim Lingvarvm

Calepino, Ambrogio

Basileae, 1616

A ante Z

[urn:nbn:de:bsz:31-107476](#)

Axioma, pro oratione perfecta, veri aut falsi significativa, quem Cicero nunc Pronuntiatum, nunc effatum, Vareo Prostatum & Proloquium appellant: nonnulla ex recentioribus Propositionem nominant: eisusmodi sunt, Annibal Peccus fuit: Scipio Carthaginem delevit. Gell. lib. 6. cap. 1. Et omnino quicquid ita dicitur plena atque perfecta verborum sententia, ut id necesse sit aut verum, aut fallum esse, id à Diialecticis à hys appellatum est. Quodam in hac significavitur Dignitas, quod apud Priscianum legat. qd Ei præterea Axioma, quod alii Adjunctum, alii Connexum dixerunt, eisusmodi à hys, nonnulla ex recentioribus Propositionem hypotheticam appellaverunt. Cuius generis sunt hæc: Si Plato ambulat, Plato moveatur: Si dies est, sol est super terram.

Axys, m.c. Lignum illud teres, circa quod rotæ curvæ vertuntur. [JUNIPERUS berberophila. GALL. Lebouer autem duque le rovi invenit. Italice, Afr., cardine, polo, Germanice, En ab aliis eisnam tarsus, ab aliis wagon. Hispanice, Erex de carreto, alba, ripa, sabio. Pol. O. Vng. Tawdry. Ang. A round tree upon the which the cart wheel turneth.] Dicitur ab agendo, quod tota circa illud agatur: hoc est, moveatur. Virgil. 5. Georg. Post solidum mentis sub pondere saginus axis. qd Nonnunquam prototo curva ponitur apud levitatem: Dignus Arcticos qui mendicaret ad axes. In corso item, Axem vocant mundi diametrum: hoc est, linea quamvis imaginari, que ab uno mundo cardine in alterum tendit, quod rotæ mundi machina circa eam versari existimet. qd Aho modo pro ipsius poli accipitut, qui & Cardines dicuntur, quod circa eos rotari orbis videatur. Venus Australis, lumen Antarticus arianeus appellatur, Arctico oppositus, qui terra obiectu à nobis cerni non possit: alter Septentrionalis, lumen arcticus, lumen Arctous, aut Boreus, arianeus, arianeus, qui nunquam occides, semper conspicitur. Virg. 1. Georg. Hic vertex nobis semper sublimis et illud sub pedibus Styx aura vider, manusq profundi. Cte. 1. Tuscul. Tum globum terræ eminentem è mari, fixum in medio mundi

AXI AZY BAC

universi loco, duabus oris distantibus habitabilem & cultum. Quarum altera, quam nos incolimus, sub axe posita ad scillas septem, unde horris Aquilonis fridor gelidas molitus nives. Altera ultra isti ignota nobis, quā vocant Græci arctoë. Item Axis dicitur totum celum. Virg. 4. Aen. 1. ubi maximus Atlas Axem humero torquetur est, celum sustinet. Item Axes, tabulae festiles sunt, inquit Fetus, quae & à Græcis Axes appellantur, cujusmodi erant Athenis, quae leges Solonis habebant insculptas. Gell. lib. 2. cap. 12. in legibus Solonis illis antiquissimi, que Athenis axibus lignis incisa sunt. qd Axis quoq fera est in India, hinin pelle, pluribus, cadi, oribus, maculis, sacra Libero patri, ut est auctor Plin. lib. 8. cap. 21. Axitiost, à veteribus dicti sunt factioli, quā plures und quid agerent, facientes. Autor Fetus.

Axōn, Græci vocant secundam cervicis vertebram, quod si immobilia quasi axis.

Axōs, Flos est spinæ ejusdem nominis, venenatus, de qua vide Diocond. lib. 28. cap. 14.

Axōngia, Interior pinguedo porci invenitata. [Cia in Diocordi, i. 2. Aeginetæ. Gal. Ong, ou veal sing. Ital. Segno, sang. a. Germ. Karbach. Sennin sanguis Hisp. Vito anima, una para ructa exco. Pol. steara fad. o. Vn. O hæ. Ang. Swine grase.] Hæc ab axe plaustrorum ungendo dicta, ut facilius circa eum rotata vertatur. Hæc quanto venustior, tanto utilior est, de multis virtutibus habere creditur, quoniam id animal herbarum radibus vescitur. Vide Plin. lib. 28. cap. 6.

Azymus, a. um. [אַזְיָם. Gall. San leban. Ital. San leban. & fermeo. Ger. Bagelstiel, vngesauert. Hisp. Contra eum in leban. Polon. Praga chleb, wiekawson. Vngar. Kozanek in val konyar pezsa. Ang. White leaven, rye leaven.] Sine fermento: unde azymū panes: hoc est, fermentati: פַּלְמַח matzah. qd Per translationem accipitut pro syncero, & non claro. Nam fermentata consipatio non attollitur.

B

LITERA muta est, quæ non in sonum suum, sed in sonum & literæ finitur. Hanc Græci s. nominant. Non modo impeditus & obsecens ejus est sonus, sed nullus apparet: dumq. ubi exitum parat, irrito laborat conatus: qd omnino incepsit nitetur, si vocalis defitueretur adminiculio: hæc enim, velut creter, manciparum & vindicta eripit, ac solvit: quo morbi vitio laborant & cæteræ mutæ. Dum proferunt, incipi à labiotum compressione, & E vocalem sibi sociam affluerent, diducuntur labia, & exit. Gerit virtutem, & potellat medianum inter p & ph. Quare nos ob literarum affinitatem dictione, Græcas tradudentes, nonnunquam p & ph in illam convertimus, ut cum apud Græcos וְּ scribatur, apud nos baxus: & quod illi וְּ nos ambo transcribimus. At è contrario, quod illi per b scribunt, nos in ph commutamus: ut הַנְּצָרָה, triumphus & Converitur quædoque b in u, euphonie vel differentia canfa, idque in duabus tantum verbis, teste Cicerone. Aufero, pro Abiero, Aufugio, p. Abfugio. Et trahit etiam in f, ut Sufficio in c, ut Occido: in g, ut Sungor in m, ut Summittor in p, ut Nudo, pli. Et sonu ejus & auger & minuit ratione loci, qualitate antecedentium, aut subsequentium vocalium, aut consonantium simplicium, geminatarum, aut diversarum coquuntur inter se hac sola ratione, b smat in ante se quod in terminat in labiorum compressu in quo b incipit. In fine cuiuscunque dictionis syllabam compit, qd in notis antiquorum B. bonus, vel Brutus, vel bene, vel ballius. B. Balbius, vel bonæ, vel bene. B. A. bona actione, vel bonis auspiciis, vel bonis avibus, vel bonus amabilis, vel bona actionem, vel bonus anguris. B. bona B. A. R. A. bona aera. B. A. bonorum, B. C. bonorum concilium.

Bæhx, bæta, adverbium Græcum, pro quo nos interjectione adserant: Pape utimur. Plaut. Pseud. Babæ nunc demum mihi animus in tuto est loco.

Bæccæ, geminato c, & sine aspiratione, continent intra sui nominis ambitum fructus diverrorum generum, lauri, olive, corni, myrræ, & aliorum hujusmodi. [מְאַגְּדָה. GALL. Graue quæcūd aux arbres ou menu fruit, comme de laurier, d'olivier. Ital. Fructi numeri d'arbres, comme le châtaigne. German. Rane fructus atq. da sind die dör. Belg. Embret. Hispanice, El fruto menor, como azufina. Polon. Wyjaski galakta. Vngar. Olay, bera-

lyan, som, myrtus qd effale egylsilk gylymlyse. Angl. smallfruits not pressed together, as bayberries, olives.] Differenti ab acini, quod acini densius nascentur, ut in uvæ: bacca dispersius & rarior. Vide Plin. libro 15. cap. 14: & Vallam lib. 6. cap. 14. Cicer. 1. Tusculan. Ergo arbore seret diligens agricola, quarum aspicit baccam, ipse nunquam. Idem i. de Divinatione: Ut agricola quum florem olea videt, baccam quoque se visitor putat. qd Bacca egena oleo, מְאַגְּדָה, dñe 13. De re absurdæ & incredibili. Neque enim credibile est, illi datus esse oleo, unde nascitur oleum. Et bacca autem olivæ exprimitur oleum: qd & Bacca gemma candida, & bacca more rotunda, quam & unionem dicimus. [אַגְּדָה. Angl. A pearl.] Virgil. in Culice: -nec Indi Conchæ bacca maris pretio est.

Bæcceli, et ferens bacca. [Ang. That beareth berries at stems, of gooseberries.] Plin. lib. 16. cap. 10. Ex omnibus sola baciferæ. Secunda in Oedip. Hedera bacifera.

Bæcculæ, diminutivum, parva bacca. [Ang. Little gooseberry, a hebeberries.] Plin. lib. 25. Omnes colore buxeo, caulis papis, flore purpureo, serunt baculas parvas, ut cappates.

Bæcculus, a. um. Gemmatus, unionibus seu margaritis ornatus, אַגְּדָה. Virg. 1. Aeneid. colloque monile baccharum.

Bæcculariæ, m. f. In hodie dicitur, qui ob bonarum arumæ rocinum, primo honoris gradu, slimili loco decoratus est: forte quod us olim corolla ex lauri bacca nexa imponeretur.

Bæcculus, Latini species est, à baccarum fertilitate dicta. De qua vide Plin. lib. 3. cap. 13.

Bæchætæ, [בְּכַחַת. German. Basa. Itaæ herba hætæ: ut sic mætæ wætæ: Hætæburg.] Diocordi, herba est radix odorata, folio altero, magnitudine inter violam & verbascum, angulolo caule, qua coronis admiseri solet. [Pol. Sant.] Ruell. in Gallica, Diva Maria claræbus appellant; ut tradit. Ruell. lib. 5. cap. 27. qd Vergilius hætæbas fascinum depelli sendit. Plin. scribit hanc alio nomine & Græcis Melampætæ officina vocant Marrebiæ nigra.

Bæchætæ, Furor, infatio. [בְּכַחַת. hætæbergætæ, basætæ. Gallicæ. Yerugætæ, vñfætæ & vñtæ, vñræ dñfætæ. Ital. Impacchio, furioso. German. Wittenbaum: sicutum est in transuerso, hætæ enim sunt. Belg. Tafæ. Hispanice, Enfroveræ, embriagare. Polon. spadej wætæ peckofadæ. Vngar. Dñbæckædæm bæckædædæ. Angl. Terrage, or mætæ like a dræken man, es be mætæ de angætæ.] Propriæ est Baccharum, quæ fatigare quodam corupta, magni clam oribus Laberi patru. Orgæ celebribant: quanquam de latius famum pro fætore, infatio, & clamoribus, tumultu, qd omnia implice. Virg. 4. Aeneid. Sævit inops animi, totamque infensa per urbem Bacchanæ qualia